

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Тетяна Бірюкова
Декан факультету соціології та управління
Т.Ф. Бірюкова

« 01 » 2024 рік

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
очної (денної) і заочної форми здобуття освіти
спеціальності: 054 соціологія
освітньо-професійна програма: соціологія

Укладачі:

Бірюкова Тетяна Федорівна, к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціології

Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доцент, професор кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 6 від “19” серпня 2024 р.

Завідувач кафедри соціології

В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від “22” січня 2024 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Т.О. Ратушна

(ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Обов'язковий компонент освітньо-професійної програми	
		Цикл загальної підготовки	
Спеціальність 054 – соціологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма Соціологія	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	8
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Семінарські	
		14 год.	6
		Самостійна робота	
		62 год.	76
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобалізація: соціологічний аналіз» є ознайомлення магістрів спеціальності «соціологія» з основною проблематикою соціології глобалізації та виокремити основні напрями формування глобального соціального простору з урахуванням теоретичних і емпіричних надбань провідних вчених вітчизняної та зарубіжної сучасних соціологічних шкіл.

Завдання дисципліни «Глобалізація: соціологічний аналіз»: 1) ознайомлення магістрів з основними методологічними засадами дослідження глобалізації; 2) аналіз основних сфер розвитку глобалізації; 3) осмислення суперечливого характеру впливу глобалізації на функціонування світового порядку; 4) усвідомлення місця українського суспільства у процесі глобальних соціальних змін та трансформації світового порядку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Студенти мають **знати**:

- глобалізацію як предмет дослідження соціології;
- основні теоретичні моделі глобалізації в контексті соціології;
- понятійно-категоріальний апарат глобального розвитку людства;
- економічні, політичні та соціокультурні аспекти глобалізації;
- глобалізаційні процеси як джерело формування світового порядку;
- виклики глобалізації для життєустрою різних народів світу;
- моделі світового порядку як результат взаємодії провідних держав;
- ознаки двополюсної, однополюсної та багатополюсної моделі світового порядку;
- особливості трансформації суспільства за моделлю Вашингтонського консенсусу;

- особливості трансформації суспільства за моделлю Пекінського консенсусу;
- вплив глобалізації на трансформацію українського суспільства;
- зміну місця українського суспільства в соціальній еволюції людства.

Студенти мають **вміти**:

- визначати методологічні засади дослідження глобалізаційних процесів;
- використовувати у дослідженнях теорії і концепції глобалізації;
- спиратися на понятійно-категоріального апарату глобального розвитку людства;
- аналізувати соціальні явища і процеси у різних сферах розвитку глобалізації;
- використовувати діалектичний підхід в осмисленні суперечливого характеру впливу глобалізації на функціонування світового порядку;
- здійснювати діагностику соціальних змін в українському суспільстві в контексті глобалізації;
- розробляти соціальні проекти, що спрямовані на забезпечення конструктивного характеру соціального відтворення в українському суспільстві.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Участь у дискусії на семінарських заняттях.
ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.	Підготовка тез на міжнародні конференції
СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси	Участь у дискусії на семінарських заняттях. Написання есе
СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.	Участь у дискусії на семінарських заняттях. Написання есе
СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.	Підготовка тез на міжнародні конференції
СК10. Здатність зіставити методологію та результати різних соціологічних досліджень.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
СК11. Здатність визначати суперечності та прогалини у наявному знанні.	Участь у дискусії на семінарських заняттях. Написання есе
РН01. Вміння аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
РН02. Вміння здійснювати діагностику та інтерпретація соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.	Участь у дискусії на семінарських заняттях
РН07. Вміння розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.	Участь у дискусії на семінарських заняттях Написання есе
РН11. Вміння визначати суперечності та прогалини у наявному знанні.	Участь у дискусії на семінарських заняттях . Написання есе
СК12. Вміння аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, які є основою для	Участь у дискусії на семінарських заняттях

формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності.	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Глобалізація: соціологічний аналіз» тісно пов'язана з такими курсами, що входять до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Соціокультурний розвиток людства» та «Інституціональна соціологія», а також із такими компонентами навчальної діяльності як навчальна практика і дипломна робота.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні засади дослідження глобалізації

Тема 1. Вступ до курсу «Глобалізація: соціологічний аналіз»

Місце і роль навчальної дисципліни в системі професійної підготовки магістра соціології, фахівця у галузі соціологічного аналізу суспільства. Глобалізація як предмет дослідження соціології. П. Штомпка про соціологічний аналіз процесу глобалізації та формування глобального суспільства. Е. Гідденс про зміст процесу глобалізації. Р. Робертсон про основні передумови глобалізації. Основні чинники розгортання процесів глобалізації. Технологічна революція як основа процесів глобального розвитку: М. Маклюєн про «глобальне село»; М. Кастельс про глобальні мережі. Типології сучасних теорій глобалізації: теоретичні підходи гіперглобалістів, скептиків, трансформаціоналістів.

Тема 2. Глобалізація у конструктах сучасної теоретичної соціології

Становлення соціальної теорії глобалізації. Витоки теорії глобалізації: теорія імперіалізму, теорія залежності, теорія світової системи. Ієрархічне розшарування світу на три групи країн: центр, периферію і напівпериферію. Глобалізація культури. Праці Броніслава Маліновського та А. Р. Редкліфа-Брауна зіткнення автохтонних культур із західною культурою. Моделі культурної взаємодії: цивілізаційна місія чи культурний імперіалізм? Уніформізація культури та «макдональдизація суспільства». Теорії культурної глобалізації. Поняття глобальної ойкумени (Ульф Ганнерц). Традиційні культури. Модерна культура. Сценарії долі глобальної культурної ойкумени. Теорія різноманітних модерностей Шмуеля Айзенштадта.

Тема 3. Аналіз понятійно-категоріального апарату глобального розвитку людства

Основні теоретичні моделі уявлень про глобалізацію. П. Штомпка про реальні глобалізаційні процеси та зміни у свідомості людини, викликані глобалізацією культури. Типологія образів глобалізації за Р. Робертсоном: «глобальний Gemeinschaft I», «глобальний Gemeinschaft II», «глобальний Gesellschaft I», «глобальний Gesellschaft II». Наслідки глобалізації на міжособистісному просторі. П. Штомпка про погляд на соціальні зміни з особистої аксіологічної перспективи: здобутки і втрати від глобалізації.

Змістовий модуль 2. Сфери розвитку глобалізації

Тема 4. Економічні аспекти глобалізації

Інтернаціоналізація світової економіки – шлях до глобальної економіки. Основні етапи розвитку інтернаціоналізації господарського життя. Значення інтернаціоналізації суб'єктів світового господарства. Поняття «глобальна економіка», «глобальна господарська система». Перетворення світової економіки в транснаціональну. Глобальна мережа комунікацій. Міжнародний поділ праці. Світ-системний підхід І. Валлерстайна до світової економіки. Характеристика капіталістичної світової економіки. Логіка функціонування світової

капіталістичної системи. Глобальна система регулювання економічних відносин. Основні напрями процесу макроекономічного регулювання світової економіки. Роль і значення транснаціональних корпорацій у глобальній економіці.

Тема 5. Політичні аспекти міжнародної взаємодії соціальних суб'єктів в умовах глобалізації

Теоретико-методологічні засади дослідження політичних процесів. Зміст понять «політичний процес», «політичний стан», «політична влада». Політичні явища і процеси в умовах глобалізації. Політичний аспект глобалізації у теоретичних концепціях гіперглобалістів. Концепція мондіалізму. Структура мондіалістських установ і організацій, що формують світову політику, включаючи процес глобалізації. Роль структур світової політики у спрямуванні процесів глобалізації на формування глобального світового порядку.

Тема 6. Соціокультурні аспекти глобалізації

Соціокультурний підхід у дослідженні суспільства. Теорія соціокультурного розвитку людства Ю.В. Павленка. Формацийний і цивілізаційний підхід у дослідженні суспільства. Основні теоретичні моделі цивілізаційного підходу. Новий соціокультурний вимір в епоху глобалізації. Вплив глобалізації на формування нового механізму суспільних зв'язків. Зміна механізму ідентифікації особистості. Ідентичність як продукт власного вибору і власного міфотворення особистості. Горизонтальна самоорганізація соціокультурного простору. Суперечливий характер глобалізації в соціокультурній сфері. Конвергенція глобальної культури. Делокалізація і релокалізація. Макдональдизація.

Змістовий модуль 3.

Суперечливий характер впливу глобалізації на функціонування світового порядку

Тема 7. Глобалізація – джерело формування світового порядку

Глобалізація і цивілізаційні зміни в сучасному світі. Патрік Дж. Б'юкенен про кризу євроатлантичної цивілізації. О. Білорус про глобалізацію і глобалізм. Сутність глобалізму і загроза, яку він несе людству. Г.-П. Мартін і Х. Шуманн про загрозу глобальних катаклізмів (книга «Пастка глобалізації: атака на процвітання і демократію»). Нові механізми стратифікації людства і розподілу світу на цивілізаційні кластери (О. Шнипко). Глобальні соціальні проблеми сучасного світу, що породжені глобалізацією. Закон культурної глобалізації.

Тема 8. Життєустрій народу перед викликами глобалізації

Зміст поняття «життєустрій народу». Загрози, що породжені глобалізацією. Посилення цивілізаційного розколу глобалізованого світу. Заперечення права більшості народів світу на нормальне існування. Руйнування життєустрою неєвропейських народів. Позбавлення неєвропейських народів права на вибір власного шляху розвитку. Вплив системи глобалізму на природу: забезпечення соціально-екологічного балансу для країн «золотого мільярда» і перетворення решти країн світу на екологічний смітник.

Тема 9. Моделі світового порядку

Джерела дослідження світового порядку: Г. Кіссінджер «Світовий порядок», З. Бжезінський «Стратегічний погляд: Америка і глобальна криза», С. Хантінгтон «Зіткнення цивілізацій». Зміст поняття «світовий порядок» (Г. Кіссінджер). Зміст соціальної еволюції людства протягом останніх п'яти століть: утворення, функціонування та зміна моделей світового порядку. Моделі світового порядку. Європейська модель світового порядку. Московська модель світового порядку. Китайська модель світового порядку. Ісламська концепція світового порядку. Американська модель світового порядку. Міжнародний порядок –

результат війн між провідними державами та домовленостей про післявоєнний устрій світу (Вестфальський мир, Віденський конгрес, Версальський договір, Ялтинська конференція).

Тема 10. Зміна моделі світового порядку: від двополюсної – до однополюсної, початок переходу до багатопольової

Встановлення нового світового порядку після Другої світової війни. Роль ООН у підтримці світового порядку. «Загальна декларація прав людини» як засіб обмеження сваволі держави по відношенню до людини. Двополюсна система – модель світового порядку, що ґрунтується на підтриманні балансу між двома наддержавами – США і СРСР. Зміст поняття «холодна війна». Концепція еволюційного характеру «холодної війни» (О. Зинов'єв). Формування глобального суспільства. Крах СРСР і формування однополюсного світового порядку. Основні риси однополюсного світу. Фактори формування нового світоустрою: геополітичний, цивілізаційний, геоеконімічний, світоглядний, технологічний.

Змістовий модуль 4. Українське суспільство в контексті глобалізації

Тема 11. Трансформація суспільства за моделлю Вашингтонського консенсусу

Дослідження впливу глобалізації на трансформацію суспільства за моделлю Вашингтонського консенсусу (Дж. Стігліц, М. Павловський, О. Шнипко). Зміст поняття «Вашингтонський консенсус» (Джон Уільямсон). Передумови появи Вашингтонського консенсусу. Механізм Вашингтонського консенсусу. Структуру мондіалістських установ і організацій, що формують світову політику. Вплив Вашингтонського консенсусу на становлення нового соціального устрою. О. Шнипко про сутність Вашингтонського консенсусу. Джозеф Стігліц про наслідки реалізації ринкових реформ за моделлю Вашингтонського консенсусу в низці країн світу. Кризовий характер трансформації суспільства за моделлю Вашингтонського консенсусу.

Тема 12. Трансформація суспільства за моделлю Пекінського консенсусу

Основними передумовами появи моделі Пекінського консенсусу. Поняття «Пекінський консенсус» (Джошуа Купер Рамо). Відмінності між «Вашингтонським консенсусом» і «Пекінським консенсусом». Основні рекомендації для економічного розвитку за Пекінським консенсусом. М. Павловський про успіхи Китаю в реформуванні економіки і суспільства за Пекінським консенсусом. Сутність моделі Пекінського консенсусу. Стратегії Пекінського консенсусу в умовах глобалізації. Пекінський і Вашингтонський консенсуси як альтернативні шляхи реформування економіки та суспільства.

Тема 13. Вплив глобалізації на трансформацію українського суспільства

Дослідження вітчизняними науковцями соціальних змін в українському суспільстві. Науковий проєкт Н. Паніної і Є. Головахи «Українське суспільство. Моніторинг соціальних змін». М. Павловський про економічні реформи як засіб трансформації суспільства. Демографічні зміни в сучасній Україні (колективна монографія «Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002–2019 рр.»). Внесок Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України у дослідження соціокультурного розвитку людства та українського суспільства. Формування нової моделі соціального управління в пострадянській Україні (В. Геєць). Вплив неоліберальних реформ на соціальні процеси (деіндустріалізація, деградація робочої сили, маргіналізація, демографічна криза) та поведінку населення (поширення бідності, формування культури боротьби за виживання).

Тема 14. Місце українського суспільства в соціальній еволюції людства

Зміст поняття «соціальна еволюція». Проголошення незалежності України як передумова оновлення українського суспільства. М. Павловський про зміну моделей економічних систем як чинник визначення шляхів розвитку суспільства. Шлях соціальних змін пострадянського українського суспільства. Трансформація соціоісторичного організму України. Реформування економічної системи України. Демографічна криза в пострадянській Україні. Зміни в

соціальної структурі України. Зміни в політичній системі України. Зміни в стані техносфери України. Зміна культурно-історичного типу особи. Проблема збереження соціоісторичного організму України. Виклики російсько-української війни в контексті трансформації світового порядку.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичених балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські заняття, год.		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Прак зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	4	2	2	2	0	11	13	5	10	15	
2	15	2	0	0	2	0	13	15	5	10	15	
3	15	4	2	0	2	0	11	15	5	10	15	
4	15	4	2	0	2	2	11	13	5	10	15	
Усього за змістові модулі	60	14	6	2	8	2	46	56	20	40	60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30	-	-	-	-	-	-	-	30	30	40	
Загалом			90							100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Вступ до курсу «Глобалізація: соціологічний аналіз»	2
3	Глобалізація – джерело формування світового порядку	2
4	Вплив глобалізації на трансформацію українського суспільства	2
Разом		6

6. Темі семінарських занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Аналіз понятійно-категоріального апарату глобального розвитку людства	2
2	Економічні аспекти глобалізації	2
3	Глобалізація – джерело формування світового порядку	2
4	Місце українського суспільства в соціальній еволюції людства	2
Разом		8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Аналіз понятійно-категоріального апарату глобального розвитку людства. Основні теоретичні моделі уявлень про глобалізацію. П. Штомпка про реальні глобалізаційні процеси та зміни у свідомості людини, викликані глобалізацією культури. Типологія образів глобалізації за Р. Робертсоном: «глобальний Gemeinschaft I», «глобальний Gemeinschaft II», «глобальний Gesellschaft I», «глобальний Gesellschaft II». Наслідки глобалізації на міжособистісному просторі. П. Штомпка про погляд на соціальні зміни з особистої аксіологічної перспективи: здобутки і втрати від глобалізації.	Повна, аргументована і логічно-последовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Основні наукові школи з проблем глобалізації» (обсягом 3-5 сторінки)	Повне, змістовне, аргументоване і логічно-последовне розкриття теми – 9-10 балів . Неповне розкриття теми, відсутність одного-двох з елементів змісту – 7-8 балів . Неповне розкриття теми, відсутність у ній трьох-чотирьох елементів змісту – 5-6 балів . Неповне і нелогічне розкриття теми, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 3-4 бали . Примітивний опис теми практичної роботи – 1-2 бали .	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	15

2	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Економічні аспекти глобалізації. Інтернаціоналізація світової економіки – шлях до глобальної економіки. Основні етапи розвитку інтернаціоналізації господарського життя. Значення інтернаціоналізації суб'єктів світового господарства. Поняття «глобальна економіка», «глобальна господарська система». Перетворення світової економіки в транснаціональну. Глобальна мережа комунікацій. Міжнародний поділ праці. Світ-системний підхід І. Валлерстайна до світової економіки. Характеристика капіталістичної світової економіки. Логіка функціонування світової капіталістичної системи. Глобальна система регулювання економічних відносин. Основні напрями процесу макроекономічного регулювання світової економіки. Роль і значення транснаціональних корпорацій у глобальній економіці.	Повна, аргументована і логічно-последовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Зумовлені глобалізацією загрози соціокультурному розвитку народів світу» (обсягом 3-5 сторінки)	Повне, змістовне, аргументоване і логічно-последовне розкриття теми – 9-10 балів . Неповне розкриття теми, відсутність одного-двох з елементів змісту – 7-8 балів . Неповне розкриття теми, відсутність у ній трьох-чотирьох елементів змісту – 5-6 балів . Неповне і нелогічне розкриття теми, що має фрагментарний	10

			характер відбиття змісту – 3-4 бали . Примітивний опис теми практичної роботи – 1-2 бали .	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	15
3	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	Глобалізація – джерело формування світового порядку. Глобалізація і цивілізаційні зміни в сучасному світі. Патрік Дж. Б'юкенен про кризу євроатлантичної цивілізації. О. Білорус про глобалізацію і глобалізм. Сутність глобалізму і загроза, яку він несе людству. Г.-П. Мартін і Х. Шуманн про загрозу глобальних катаклізмів (книга «Пастка глобалізації: атака на процвітання і демократію»). Нові механізми стратифікації людства і розподілу світу на цивілізаційні кластери (О. Шнипко). Глобальні соціальні проблеми сучасного світу, що породжені глобалізацією.	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Основні чинники формування багатополюсного світового порядку в ХХІ столітті» (обсягом 3-5 сторінки)	Повне, змістовне, аргументоване і логічно-послідовне розкриття теми – 9-10 балів . Неповне розкриття теми, відсутність одного-двох з елементів змісту – 7-8 балів . Неповне розкриття теми, відсутність у ній трьох-чотирьох елементів змісту – 5-6 балів . Неповне і нелогічне розкриття теми, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 3-4 бали . Примітивний опис теми практичної роботи – 1-2 бали .	10

Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2	-	-	15
4	Теоретичне завдання – участь у дискусіях на семінарських заняттях	<p>Місце українського суспільства в соціальній еволюції людства. Зміст поняття «соціальна еволюція».</p> <p>Проголошення незалежності України як передумова оновлення українського суспільства. М. Павловський про зміну моделей економічних систем як чинник визначення шляхів розвитку суспільства. Шлях соціальних змін пострадянського українського суспільства. Трансформація соціоісторичного організму України. Реформування економічної системи України. Демографічна криза в пострадянській Україні. Зміни в соціальній структурі України. Зміни в політичній системі України. Зміни в стані техносфери України. Зміна культурно-історичного типу особи. Проблема збереження соціоісторичного організму України. Виклики російсько-української війни в контексті трансформації світового порядку.</p>	<p>Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів.</p> <p>Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали.</p> <p>Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали.</p> <p>Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали.</p>	5
	Практичне завдання – Написати есе (письмова робота)	Тема есе «Порівняння трансформації суспільства за моделлю Вашингтонського і Пекінського консенсусу» (обсягом 3-5 сторінки)	<p>Повне, змістовне, аргументоване і логічно-послідовне розкриття теми – 9-10 балів.</p> <p>Неповне розкриття теми, відсутність одного-двох з елементів змісту – 7-8 балів.</p> <p>Неповне розкриття теми, відсутність у ній трьох-чотирьох елементів змісту – 5-6 балів.</p>	10

			Неповне і нелогічне розкриття теми, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 3-4 бали . Примітивний опис теми практичної роботи – 1-2 бали .	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	15
Усього за змістові модулі	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета заліку	Питання до заліку: 1. Зміст і завдання курсу «Глобалізація: соціологічний аналіз». 2. Особливість соціологічного підходу до вивчення глобалізації. 3. Глобалізація як ключова проблема світового розвитку. 4. Історія виникнення концепцій про глобальний світ. 5. Теоретико-методологічні основи пізнання глобального світу. 6. Сутність основних підходів трактування глобалізаційного розвитку. 7. Наукові школи з проблем глобалізації. 8. Аналіз понятійно-категоріального апарату глобального розвитку людства. 9. Глобалізація як новий світовий порядок. 10. Сутність поняття «глобальна економіка». 11. Транснаціональні корпорації та їх роль у глобальному економічному просторі.	Кількість питань, на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання. 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття	10

		<p>12. Тенденції розвитку національних економік в умовах глобалізації.</p> <p>13. Формування глобальної політики.</p> <p>14. Трансформація сучасного світового політичного порядку.</p> <p>15. Формування нових наднаціональних політичних інститутів.</p> <p>16. Формування нових типів міжнародних акторів.</p> <p>17. Міжнародні неурядові організації як суб'єкти світової політики.</p> <p>18. Новий соціокультурний вимір в епоху глобалізації.</p> <p>19. Небезпеки глобалізації для соціокультурної сфери.</p> <p>20. Вестернізація і макдональдизація: сутність, небезпеки і ризику.</p> <p>21. Можливості і горизонти подолання соціокультурної глобалізації.</p> <p>22. Діалог культур. Міжкультурна комунікація.</p> <p>23. Глобалізація – джерело формування світового порядку</p> <p>24. Глобалізація і цивілізаційні зміни в сучасному світі.</p> <p>25. Патрік Дж. Б'юкенен про кризу євроатлантичної цивілізації.</p> <p>26. О. Білорус про глобалізацію і глобалізм.</p> <p>27. Сутність глобалізму і загроза, яку він несе людству.</p> <p>28. Розподіл світу на цивілізаційні кластери (О. Шнипко).</p> <p>29. Соціальні проблеми сучасного світу, що породжені глобалізацією.</p> <p>30. Зміст поняття «життеустрій народу».</p>		
--	--	---	--	--

		<p>31. Посилення цивілізаційного розколу глобалізованого світу.</p> <p>32. Руйнування життєстрою неєвропейських народів.</p> <p>33. Вплив системи глобалізму на природокористування.</p> <p>34. Джерела дослідження світового порядку.</p> <p>35. Зміст поняття «світовий порядок» (Г. Кіссінджер).</p> <p>36. Моделі світового порядку.</p> <p>37. Міжнародний порядок – результат війн між провідними державами.</p> <p>38. Двополюсна модель світового порядку.</p> <p>39. Однополюсна модель світового порядку.</p> <p>40. Фактори формування нового світового порядку в ХХІ столітті.</p> <p>41. Трансформація суспільства за моделлю Вашингтонського консенсусу.</p> <p>42. Трансформація суспільства за моделлю Пекінського консенсусу.</p> <p>43. Вплив глобалізації на трансформацію українського суспільства.</p> <p>44. «Українське суспільство. Моніторинг соціальних змін».</p> <p>45. М. Павловський про економічні реформи і трансформацію суспільства.</p> <p>46. Демографічні зміни в сучасній Україні.</p> <p>47. Вплив неоліберальних реформ на соціальні процеси в Україні.</p> <p>48. Місце українського суспільства в соціальній еволюції людства</p>		
--	--	---	--	--

		49. Вплив глобалізації на зміни в стані техносфери України. 50. Російсько-українська війна в контексті зміни моделі світового порядку.		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: ???	За виконання підсумкового тесту студент може отримати до 10 балів.	10
	Індивідуальне дослідницьке завдання – аналітичний огляд джерел, що характеризують зумовлені впливом глобалізації соціальні зміни в українському суспільстві та інших країнах світу. Обсяг творчої роботи 12-15 файлів. Студент повинен публічно захистити свою роботу. Зміст презентації включає: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми; 3) мета і завдання роботи; 4) предмет дослідження; 5) методи дослідження; б) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається автор; 7) список джерел, що були використані при підготовці роботи.	Теми для розробки аналітичного огляду: 1. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на економіку різних країн світу. 2. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на соціальний розвиток і соціальну структуру різних країн світу. 3. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на демографічну ситуацію в різних країнах світу. 4. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на політичну систему в різних країнах світу. 5. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на соціокультурний розвиток різних країн світу. 6. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на технологічний розвиток і стан техносфери різних країн світу. 7. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на функціонування національної системи охорони здоров'я в різних країнах світу. 8. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на функціонування національної системи	Критеріями оцінювання є наявність визначених складових в аналітичному огляді: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; б) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів. Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів. Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів. Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів.	20

		<p>освіти в різних країнах світу.</p> <p>9. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на екологічну ситуацію в різних країнах світу.</p> <p>10. Аналіз джерел з проблем впливу глобалізації на розвиток національної культури в різних країнах світу.</p> <p>Обсяг роботи – 12-15 сторінок.</p>	<p>Повна або часткова відсутність п'ятьох із названих критеріїв – 1-4 бали.</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
2. Воронкова В.Г. Глобалістика: підручник. Київ: Вища школа, 2010. 544 с.
3. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Переклад з англ. Н. Коваль. Київ : Наш формат, 2017. 320 с.
4. Лукашевич В. М. Глобалістика. Навч. посіб. / В. М. Лукашевич; 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Новий світ, 2010. 540 с.
5. Метаморфози світу : Соціологія глобалізації / Д. Мартен, Ж.-Л. Мецжер, Ф. П'єр [Пер. з франц. Є. Марічева]. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2005. 301 с.
6. Скворець В.О. Трансформація соціоісторичного організму України: аналітика соціальних процесів. Монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2019. 520 с.
7. Суліма Є. М. Глобалістика : підручник. Київ : Вища школа, 2010. 544 с.
8. Appadurai A. Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization. Minneapolis, 1996. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press. URL: <https://www.upress.umn.edu/book-division/books/modernity-at-large>
9. Levitt T. The Globalization of Markets. Harvard Business Review. 1983. May – June. P. 92-102.
10. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture. London : Sage Publications Ltd., 1992, 188 p.

Додаткова:

1. Бауман З. Плинні часи : життя в добу непевності / Пер. з англ. Київ : Критика, 2013. 176 с.
2. Бебик В. М., Шергін С. О., Дегтерьова Л. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: Навч. посіб. Київ : Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», 2006. 207 с.
3. Бжезинський Зб. Вибір: Глобальне панування чи світове лідерство / Пер. с англ. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
4. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. Глобалізація і безпека розвитку : монографія . Київ : КНЕУ, 2001. 733 с.
5. Воронкова В.Г. Місце і роль України в глобалізаційних процесах сучасності. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. Вип. 37. С. 16-32.

6. Глобальна економіка ХХІ ст. : людський вимір: монографія / за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка. Київ : КНЕУ, 2008. 420 с.
7. Книш М. М., Котик Л. І. Глобальні проблеми людства : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 330 с.
8. Павловський М.А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). Київ : Техніка, 2001. 312 с.
9. Руденко Л. В. Транснаціональні корпорації : Навч.-метод. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 27 с.
10. Скворец В. А. Проблема оптимизации трансформации мирового порядка. Granite of Science. Scientific and popular journal. 2022. № 10. «Неизвестные войны». Гл. ред. А. Гужва. Латвия: Рига. С. 176-191. URL: <https://un-sci.com/wp-content/uploads/2023/01/granit-10-postranichno-szhatyj.pdf>
11. Скворець В.О. Життєустрій народу як соціальний феномен. Монографія. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2012. 376 с.
12. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. Київ: Вид дім «КМ Академія», 2003. 252 с.
13. Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій? *Філософська і соціологічна думка*. 1996. № 1-2. С. 7-29.
14. Хантінгтон С. Столкновение цивилизаций. Перевод с англ. Т. Велимеева. Москва : Издательство АСТ, 2020. 576 с.
15. Шайгородський Ю. Глобалізація: неминучість концептуальних змін. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С. 64-75.
16. Шнипко О.С. Економічна влада в системі соціальних координат. Київ: ПАТ «ВІПОЛ», 2012. 403 с.

Інформаційні джерела:

1. Всесвітня Організація Охорони здоров'я (ВООЗ). Освітньо- інформаційні матеріали про глобальні зміни клімату та про їх вплив на здоров'я людини // www.who.int
2. Інформаційні ресурси по проблемі зміни клімату // <http://dpbuvr.gov.ua/Інформаційні-ресурси-по-проблемі-змі/>
3. Портал «Європа» Європейської Комісії: <http://europa.eu>
4. Постійне представництво ЮНЕСКО в Україні // <http://unesco.mfa.gov.ua/ua>
5. Представництво Міжнародного валютного фонду в Україні // <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/org-in-ukraine/464>
6. Представництво ООН в Україні // <http://www.un.org.ua/ua/>
7. Рада Безпеки ООН: <http://www.un.org/russian/sc/index.html>
8. Світова організація торгівлі: <http://www.wto.org>
9. The Club of Roma (офіційний сайт Римського клубу) // <https://www.clubofrome.org/>
10. Україна у відгуках зарубіжної преси // http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=114&Itemid=452
11. Центр досліджень соціальних комунікацій // http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1067:natsionalni-informatsijni-resursi-v-konteksti-posilennya-globalnikh-informatsijnikh-vpliviv&catid=127&Itemid=460
12. Центр європейських ініціатив // <http://www.eu.sumy.ua/ru/center/korisni-posilannja/oficiini-saiti-mizhnarodnikh-organizacij/>

